

Селва Бекр

ПТИЧИЦА ЈЕ ОДЛЕТЕЛА

План је изведен прецизно, као што је био и замишљен.

У аутобус је први ушао, још на полазној станици код јавног паркинга, онај с дубоким ожиљком на врату. Аутобус затим прође зону трговачког центра крећући се брзином корњаче кроз гужву аутомобила, светине и свакојаке робе што је куљала из утробе сукова на тротоаре улица и уличица.

Други ускочи у аутобус чим овај успори пред првом станицом старог дела града, чије се нове правоугаоне зградуине такмиче у свом маратону преко неба, заувек прогутавши донедавна тихе и снене вртове.

Трећи, човек брижна погледа и брзих, изненадних покрета што их његово мршаво, утегнуто тело изводи с лакоћом, закачи се за шипку на задњим вратима аутобуса кад овај пође са станице код великог градског парка. Парк, иначе, одваја тај део града од наредних квартова чији се изглед даје наслутити из слабашне — најчешће и никакве — уличне расвете, разрованих тротоара и многих цомби на коловозу. На ове су тела путника одговарала труцкањем горе-доле и лево-десно кад год би аутобус налетео на коју од њих, или кад би шофер покушао да је избегне.

Чим уђе у аутобус и стаде, трећи човек провери да ли су му обочица другара ту. Видевши првог како стоји у предњем делу, одмах иза шофера, и другог који се скупио сасвим позади, на последњем седишту, подиже руку дајући им знак за почетак. Сам се прогура између путника који су стајали и, кад он стиже до предњег дела аутобуса, први и други потеглоше добро знане ножеве скакавце с дршкама од јелењег рога и

спустише сечива за врат — један шоферу, а други кондуктеру. Трећи, пак, брзим, проученим покретом, извуче револвер, упери га у путнике који су стојали и седели, па повика:

— Сви одмах руке у вис! Немој да би се ко мрдноу!

Пренеражени пугници оклеваху неколико часака у неверици пре но што ће дићи руке у вис, а исти покрет учини и кондуктер, не водећи више рачуна о цигарети „Белмонт” коју је држао између палца и кажи-прста и коју му беше дао неки његов прикан што продаје исхлупели нафталин пре но што ће, хвалећи своју робу, проћи кроз аутобус и искочити напоље.

Шофер беше једини којем руке не полетеше навише. Он наста-ви да држи волан, као што му је наредио онај главни с револвером, само знатно успори возњу, опет по директиви с исте стране. То му, међу-тим, није сметало да смркнуто помисли на то колико ће га пљачка што је малочас започета задржати. Жудео је да се што пре врати кући и сручи се, попут вреће соли, у кревет и да се најзад наспава и одмори од патње и умора после целодневног рада. Помисли, такође, да ће путници захтевати да одступи од руте и одвезе их у најближу полицијску станицу, где ће се, кад разбојници побегну, сачињавати записник, па гневно фркну, налазећи још један разлог — уз бројне друге — да прокуне црни дан када се запослио у Градском саобраћајном предузећу.

У том часу, клијентела тог предузећа бројала је тридесет пет особа, од којих најмање шесторо беше утонуло у дубок сан већ после друге или треће станице, јер су већином живели у крају око последње станице аутобуса. Ови што беху поспали нису ни знали шта се око њих збива, те утолико беху, бар првих неколико тренутака, поштеђени муке да држе руке подигнуте. Али се онај с револвером продера на њих тако да се пренуше престрављени и, чим угледаше револвер, подигоше и они руке у вис, као и остали путници.

Један дечкић, једино дете у целом аутобусу, шћућурен у мајчином крилу, помисли да се сви око њега играју игре „одлете птичица”, па се осмехну и, сав радостан, високо подиже ручице. Али кад му се чекање у том ставу одужи, а мати, мимо обичаја, никако да му каже „слетела птичица” и да сама спусти руке у крило, малишану дође нажао и удари у плач. На то револвераш упери у њ поглед од ког се дечак пресече, па загнури главу мајци на груди.

Мајку, пак, поче обузмати брига. Била је сва напета — не толико због једне фунте и једног шилинга које беше замотуљала у крпицу и тутнула у недра (јер је рачунала да разбојници не могу бити такве хуље и безобразници да би јој завлачили руке око дојки) — већ је поче хватати зебња и страх да би јој могли отети гуску која се налазила у цегеру под седиштем, тим пре што гуска беше почела да помаља главу отуда и да, мало-мало, извирује напоље.

Пљачкаши, за разлику од ње, нису размишљали о гусци, нити о томе како ју је она кљукала и гајила да би је данас понела својој кћерци која још није саставила седмицу од венчања, а којој је овим аутобусом пошла у посету с намером да тамо преноћи и да гуску ујутро закоље. Они беху сасвим обузети хитрим скупљањем пара од путника.

Онај отпозади крете од путника до путника, тражећи од свакога да извади све што има пара и, ако има сат на руци, да скине и сат, и сав златни накит, као прстење и минђуше. Ово натера јединог сељака у аутобусу да проживи тренутке најгрознијег страха јер је, поред цигло деветнаест фунти и тридесет гроша у џепу, на десној страни имао кутњак са златном навлаком. Он чврсто затвори уста и извади све паре из џепа ћутке, не отварајући усне ни да би шапатам процедио ма и реч протеста.

Насупрот њему, омалени регрут што је седео крај њега беше зинуо од чуда. Аутобус је требало да га превезе до последње станице, у близину касарне, одакле ће морати да се пробија кроз пустињу још преко три километра. Сада није могао да верује да се пред његовим очима догађају призори као у каквом америчком филму пуном насиља. Истина, у џепу није имао више од четврт фунте и — ето, нека лопови то сад узму и нек иду у сто ђавола, тако је мислио у себи. Али га је обузимала горчина и би му криво, јер је имао уза се брашњеник што му је мати спремила да се наједе: три барена јајета, једну сељачку лепињу, велику главицу црног лука и један позамашан корен репе.

Разбојници показаше да су његова размишљања била беспредметна. Из неког разлога, онај што је сакупљао плен не приушти себи мучку да од војака затражи да му преда што има, можда управљајући се према старој мудрости да ветар ништа не може одувати с голог камена, а можда, најпросто, да би уштедео своје драгоцено лоповско време.

Уместо да војника (који баш не беше украс египатске нације, насупрот речима популарне песме) удостоји бар једног погледа, разбојник нареди неком маторцу што је седео на следећем седишту да покаже свој новчаник и изручи га. Чича покуша да га умиљостиви речима „Живота ти нашег господина Пророка, остави ми пет фунти — ништа више, моја кћерчица, слаткица, треба да купи патике да има шта да обује прекосу тра за Дан детета у школици!” Али му разбојник нареди да зачепи губицу и умукне.

Један мршави црнац са задњег краја аутобуса изиђе са више-мање истом молбом, с том разликом што је тражио да му се остави само три и по фунте. Кад му разбојник не одговори, он поче мрмољити себи у браду, проклињући сопствену глупост и погрешну процену: да је остао да седи у кафециници, игра пнешбеш и пуши наргиле, сто педесет гроша би отишло на какву-такву корист, а не би му сад узели лопови; али не, он је хтео да се прави добар и паметан, па је рекао себи „Боље ми је да донесем деци кесу воћа да се обрадују, него да се ја овде играм и зевзечим”.

Младићу с рукама пуним књига и наочарима с дебелим стаклима онај с револвером нареди да престане да струже ногама по поду јер га то нервира и запрети му да ће му одсећи обе ноге ако их само још једном помери. Утом онај што је убирао новац објави да је готово, пошто беше узео четири фунте и шездесет гроша од тог момка. Револвераш упита:

— А кондуктер?

Убирач одврати:

— Проверили смо га, не вреди труда.

Ревољверџија љутило и мучно отпуну, говорећи:

— Море, узми му и то, за казну држави!

И поче псовати путнике и претити им, упозоравајући да се нико не миче с места, кад га убирач плена прекиде:

— Ова жена с дететом има неку живину; да јој мазнем?

Човек с ревољвером мало размисли о гусци, али се побоја да би ова успут могла почети да гаче и тако их одати и довести у негзоду, па не одговори компањону, већ нареди шоферу да отвори врата (која нису ни отворана откако је он ушао) и махну руком наређујући другој двојници:

— Хајде, искачи — брзо!

У трену ока, док се аутобус удаљавао, њих тројица загребаше брже од ветра према развалини иза старе цамије у једној подаљој улици, паралелној с аутобуском линијом.

Седоше да поврате дах, затим стадоше бројати паре и прегледати остали плен. Овај се састојао од три венчана прстена (од чега је један био сребрни, а друга два се поломише под зубима разбојника с ожилком на врату, откривајући да су од безвредног префарбаног лима), пет ручних сатова од којих два нису радила, а двома се за марку није чуло бар последњих тридесет година. Приход у новцу, пак, од путника и кондуктера износио је тачно — и словима — шездесет осам фунти и деведесет три гроша.

Онај што је имао ревољвер повика:

— Ђавољи синови!

Онај с ожилком му се придружи говорећи да би сад најрадије нешто разбио, па како у рушевинама око себе не нађе ништа погодно, смаче једну ципелу с ноге и стаде њоме ударати по земљи, говорећи:

— Шљам! Пу! Бем ти земљу с таквим путницима!

Другоме од двојице с ножевима од јелењег рога, ономе што је све време пљачке држао општрицу за вратом шоферу, допаде се компањонов коментар — цела та ситуација њему је, по прилици, изгледала више комично — па прсну у смех који зазвони у празној развалини:

— Значи, имаћемо да се вечерас на поштено наједемо кебаба! Карневал се завршио, враћамо се у стварност... Све у свему — ни леба, ни с лебом!

Разбојник с ожилком на то продужи, пипкајући се по ожилку као што често чини кад се унервози:

— Бре, онолики аутобус, пун народа, а у њему једва шездесет осам фунти! Гадна ствар! Богме је њих, изгледа мени, неко већ опељешио, пре нас.

Мршави човек брижна погледа одговори му кроз горак и подруглив смех, прикључујући се трећем компањону:

— Али то мора да су били мало већи лопови... Велики — што играју само на велико! Ха ха ха!

СЕЛВА БЕКР, египатска списатељка, рођена је у Каиру око 1950. године. Позната је у целој арапској свету и преводјена на све веће светске језике. То је тако упркос чињеници да се њене књиге не могу наћи у већини каирских књижара, јер су већ дуго на незваничним црним листама. Дела јој одишу жестоком критиком друштва у којем стотине хиљада многочланих породица живе збијене у подрумским собицама великих градова и сеоским избама, пате од билхарзије, глади и жеђи, док један узак слој живи у највећем изобиљу и расипништву.

(Усред петнаестомилионског Каира живи читав један град од милион до два милиона душа, познат под именом **Град мртвих**. Ту, међу мртвим душама, у гробницама великог градског гробља, уз кости давно или скоро погребених, под аветињском светлошћу свећа и плинских лампи (гдешто се доводи и струја кабловима с оближњих стубова), не само што се коначи, већ се и кува, жени, рађа, моли Богу, одраста и умире. Властници породичних гробница и даље користе ове за сахрањивање својих мртвих — у договору с узурпаторима.)

Главна дела: *Зејнај на председничковој сахрани*, кратке приче (1986); *Аиџијин гробница*, роман и кратке приче (1986); *О души која је њостејено крадена*, кратке приче (1989); *Злајна кочија не њење се у небо*, роман (1991); *Како сељанка меси њестео*, кратке приче (1992); *Ојис славуја*, роман (1993); *Ал Башмури — њрича над њричама*, роман (1998).

Превео с арапског и белешку сачинио СРПКО ЛЕШТАРИЋ